

1. Obiekt

KOŒCIÓŁ PARAFIALNY pw. ŒW. ANNY

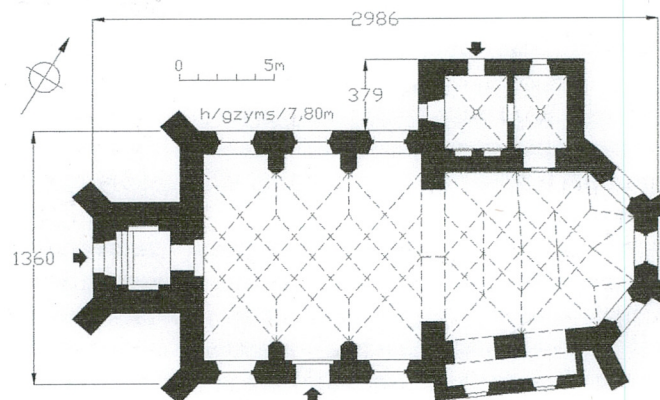
2. Czas powstania

XV/XVI w. ; 1839 r

3. MiejscowoŒć

SZCZANIEC

11. Zdjęcie, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

Szczaniec 58

66-225 Szczaniec

nr działki: 44

ks. wiecz nr: [redacted]

5. PrzynaleŒnoŒć administracyjna

województwo lubuskie

powiat Œwiebodzin

gmina Szczaniec

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Stentsch Kr. Schwiebus

7. PrzynaleŒnoŒć administracyjna do 31.12.1998 r

województwo zielonogórskie

gmina Szczaniec

8. WłaŒciciel i jego adres

parafia rzymskokat. pw. Œw. Anny

w Szczañcu, Szczaniec 58

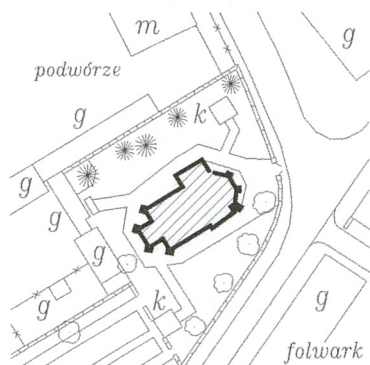
66-225 Szczaniec

9. UŒytkownik i jego adres

jw.;

10. Rejestr zabytków

nr: 254 data 06.04.1961

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Pierwsza wzmianka o parafii w „Stans” pojawia się w 1236 r. Po podziale wsi, który nastąpił w 1293 r kościół znalazł się w granicach Szczañca Środkowego. Do 1375 r w granicach Wielkopolski, potem wraz z całą ziemią świebodzińską wchodzi w skład księstwa głogowskiego. W 1455 r Heinrich v. Walderode uposażył kościół gruntami. Obecny kościół wzniesiony został na przeł. XV/XVI w., jako budowla późnogotycka, przy budowie której wykorzystano fragmenty murów dawnej świątyni (wynikiem tego są nieregularności w rzucie kościoła; świadczy o tym również odsadzka muru pn. ściany nawy). W 1538 r Eustachy i Jerzy Szczanieccy, ówczesni właściciele Szczañca, wprowadzili we wsi luteranizm. W rękach protestantów kościół pozostawał do 1654 r, kiedy to nastąpiła jego rekatolizacja. W wyniku nowych podziałów administracyjnych Szczaniec wszedł w skład diecezji wrocławskiej (wcześniej należał do diecezji poznańskiej). W XVII i XVIII w. w Szczañcu przeważali protestanci, a po przejściu wsi wraz z całym Śląskiem w ręce Prus, katolicy ulegli całkowicie przeważającemu żywiołowi protestanckiemu. Po pożarze, który zniszczył kościół 3 czerwca 1825 r, opuszczoną budowlę przejęli protestanci i odremontowali ją w 1839 r., nadbudowując także wieżę. W 2 poł. XIX w. prawdopodobnie doszło do przekształcenia zakrystii i likwidacji łoża kolatorskiej, po której pozostał ślad w postaci pary ostrołukowo zamkniętych blend w ścianie pn. prezbiterium, wtedy prawdopodobnie wzniesiono także wąski aneks pd.-wsch. Od tego czasu do zakończenia II wojny światowej kościół szczaniecki pełnił funkcje zboru protestanckiego. Po zakończeniu wojny kościół przejęty został powtórnie przez katolików, przybyłych z wsch. kresów Polski i poświęcony pw. św. Anny. Od 1951 r pełni rolę kościoła parafialnego.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

SYTUACJA. Szczaniec – wieś gminna na Pojezierzu Lubuskim, oddalona o ok. 10 km na wsch. od Świebodzina, siedziby władz powiatowych i gminnych, położona przy skrzyżowaniu lokalnych dróg, na pd. od trasy międzynarodowej Świebodzin – Poznań.

Kościół znajduje się w pd. części wsi, w niewielkim oddaleniu na zach. od drogi przelotowej, przy skrzyżowaniu brukowanej kocimi łbami ulicy wiejskiej, z asfaltową szosą do Wolimierzyc. Granice narożnej działki kościelnej znaczy kamienny mur, obsadzony starodrzewem, z główną bramą od strony pd.-wsch.; brama metalowa 2-skrzydłowa, zawieszona na przysadzistych tynkowanych słupkach. Podjazd i chodnik wokół budynku kościelnego współczesny, betonowy, z polbruku. Na terenie działki prócz kościoła znalazły się również dwie XIX-wieczne kaplice grobowe: w narożniku pd.-zach. rodu Kalkreuth’ów i Oppenów, w narożniku pn.-wsch – rodu Hünke oraz współcześnie wzniesiona grota Maryjna i Figura Chrystusa Miłosiernego.

MATERIAŁ. KONSTRUKCJA. TECHNIKA.

Ściany. Ściany zewnętrzne murowane z kamienia i niewielkiej ilości cegły pełnej w wykończeniach otworów, obustronnie tynkowane, z murowanym i tynkowanym detalem architektonicznym w postaci przypór zewnętrznych i wewnętrznych oraz gzymsów, zaznaczonych w tynku opasek okiennych i ceglanych podokienników. Wieża w dolnych partiach murowana z kamienia z niewielkim dodatkiem cegły w wykończeniu otworów, powyżej 3-ciej kondygnacji, oddzielonej ceglany gzymsem, murowana z cegły, z tynkowym detalem w postaci boniowanych pilastrów narożnych.

Ściany wewnętrzne murowane, tynkowane; nad łukiem tarczy współczesna polichromia, przedstawiająca grupę Ukrzyżowania.

Sklepienia i stropy. Wnętrza kościoła nakryte w większości sklepieniami ceramicznymi. W korpusie sklepienia sieciowe, z wydatnymi późnogotyckimi żebrami ceglany, o podwójnie wklęsłowym przekroju w prezbiterium wtopionymi w ściany, w nawie – spływającymi na wciągnięte do wnętrza przypory ze ściętymi narożami; sklepienie prezbiterium z żebrami jarzmowymi. Oba pomieszczenia zakrystii sklepienie krzyżowo-żebrowo. W kruchcie strop drewniany belkowy z współczesną podsufitką z desek; kolejne kondygnacje wieży oddzielone stropami drewnianymi belkowymi nagimi. Wąski aneks pd. nakryty stropem z współczesną podsufitką z dykty, wzmocnioną drewnianymi listwami.

Wieżba dachowa. Konstrukcja dachu drewniana; wieżba jętkowo-krokwiowa na pojedynczej ścianie stolców środkowych; liczne ślady napraw oraz uzupełnienie o współczesne elementy wzmacniające konstrukcję, m.in. zdublowanie górnych fragmentów krokwi i wsparcie krokwi w połowie długości deskami, spełniającymi funkcje stolców.

Pokrycie dachowe. Dachy nawy i prezbiterium oraz obdaszki przypór nowe, ceramiczne, z dachówki karpieńki, kładzionej podwójnie w koronkę; dachy zakrystii i przybudówki pd.-wsch. kryte blachą malowaną na kolor czerwony; na helmie wieży pokrycie z blachy miedzianej.

Posadzki i podłogi. We wszystkich pomieszczeniach przyziemia posadzki betonowe, wykończone kwadratowymi płytkami lastriko; na obu kondygnacjach empory muzycznej podłogi drewniane, z surowych desek, podobnie jak w wyższych kondygnacjach wieży.

Schody. Schody wewnętrzne. Na obie kondygnacje empory muzycznej prowadzą schody drewniane oparte o ściany narożnika pd.-zach. nawy – zabiegowe, policzkowe, zaopatrzone po obu stronach biegów w profilowaną poręcz wspartą na esowato wygiętych słupkach. W wieży schody drewniane drabiniaste z prostymi poręczami na słupkach.

<p>14. Kubatura</p> <p>3125 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>335 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>kościół katolicki</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>kościół katolicki</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ 2 poł. I. 60-tych XX w. — remont; adaptacja do liturgii katolickiej posoborowej (rozebranie empor bocznych ?); ⇒ 1974 r — założenie nowych witraży (aut. Z. Kosmicki, Poznań); ⇒ ok. 1985 r — wymiana posadzek; ⇒ 1992 r — oczyszczenie z przemalowań żeber sklepiennych; ⇒ 1997 r — remont dachu — wzmocnienie więźby; wymiana pokrycia dachowego; ⇒ 2000 r — remont elewacji — naprawa tynków, wymalowania zewnętrzne; likwidacja opaski betonowej wokół budynku; odwodnienie; ⇒ 2001 r — wymalowania wewnętrzne; 		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>Zachowany rzut i bryła kościoła XVI-wiecznego z nadbudowaną wieżą z 1825 r i niewielkimi zmianami w partii przybudówek wsch. (aneks pd. ?).</p> <p>Obiekt po remoncie wnętrza, elewacji i dachu, w dość dobrym stanie technicznym; zły stan więźby dachowej, która wielokrotnie prowizorycznie naprawiana i wzmocniana (ostatni raz przy okazji wymiany pokrycia dachowego; żebra sklepienne z drobnymi ubytkami i uszkodzeniami, z widoczną korozją kształtek ceramicznych i ubytkami zaprawy w spoinach).</p>	
		<p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <ul style="list-style-type: none"> ⇒ remont więźby dachowej — wymiana części zniszczonych elementów konstrukcyjnych, wzmocnienie konstrukcji; ⇒ uzupełnienie ubytków zaprawy w spoinach żeber sklepiennych; konserwacja kształtki ceramicznej; 	

<p>21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)</p> <p>archiwum WUOZ Zielona Góra: karta zielona obiektu z dwoma zdjęciami, T. Chrzanowski, 1964 r;</p>	<p>24. Uwagi różne.</p> <hr/> <p>25. Opracował</p> <p>tekst PDZ ALMA Jacek Sawiński 05.09.2005</p> <p>plany i rysunki PDZ ALMA Jacek Sawiński 05.09.2005</p> <p>zdjęcia PDZ ALMA Jacek Sawiński 05.09.2005</p> <p>miejsce przechowywania negatywów: archiwum autora</p> <p>Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisu prawa autorskiego</p>
<p>22. Bibliografia</p> <p>S. KOWALSKI, Zabytki Środkowego Nadodrza., Zielona Góra 1976</p> <p>S. KOWALSKI, Zabytki woj. zielonogórskiego., Zielona Góra 1987</p> <p>Viele Grüße aus der Heimat., 1997</p>	<p>26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)</p>
<p>23. Źródła ikonograficzne i fotografia (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)</p> <ul style="list-style-type: none"> * karta zielona — dwie fot. – widok kościoła od pn. i pn. * Viele Grüße aus der Heimat, 1997: publ. pocztówkę ze Szczawnica z widocznym kościołem od wsch. 	<p>27. Załączniki</p> <ul style="list-style-type: none"> * wkładka nr 1: cd. opisu; spis fotografii; * wkładka nr 2: zdjęcia; * wkładka nr 3: zdjęcia; * wkładka nr 4: zdjęcia; * wkładka nr 5: zdjęcia;

1. Miejscowość

SZCZANIEC

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY ŚW. ANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

cd. opisu; spis fotografii; zdjęcia;

Poziom kruchty i nawy nieco poniżej poziomu gruntu od strony zach., w związku z czym drzwi wejścia głównego poprzedzone trzema stopniami z lastriko o szerokości kruchty.

Otworki. *Otworki okienne* w nawie, prezbiterium i przybudówkach w kształcie prostokątów zamkniętych ostrołukowo, o zmiennych proporcjach w poszczególnych częściach kościoła, z współczesnymi oknami witrażowymi, w nawie zaopatrzonymi w lufciki, ujęte w opaskowe obramienia tynkowe; w nawie i prezbiterium otworki rozglifione obustronnie, w przybudówkach – z nieznacznymi rozglifieniami do wnętrza; otworki prezbiterium nieco smuklejsze od otworów nawy; w elewacji pd. nawy skrócony otwór nad wejściem bocznym. W przybudówkach otworki mniejsze; środkowe okno aneksu pd.-wsch. znacznie krótsze, o kształcie ostrołukowego zamknięcia otworów flankujących. Odmienne w kształcie otworki okienne wieży – jej elewacje przeprute pojedynczymi osiami otworów o kształcie prostokątów z zamknięciami pełnołukowymi, różniącymi się w kondygnacjach proporcjami; wyjątek stanowią największe otworki ostatniej kondygnacji, które zamknięte prosto, w górnej części zasłonięte przez tarcze zegara wieżowego (poza elewacją frontową); we wszystkich otworach okiennych wieży drewniane żaluzje poziome.

Otworki drzwiowe zewnętrzne. Główne wejście do kościoła zlokalizowane na osi środkowej elewacji zach. – otwór prostokątny zamknięty odcinkowo, z współczesnymi 2-skrzydłowymi drzwiami, opierzanymi listwami w jodełkę, zaopatrzonymi w ozdobne okucia zawiasowe; otwór wejścia bocznego z zamknięciem prostym, ujęty w opaskowe obramienie, drzwi dwuskrzydłowe, opierane listwami w jodełkę; prostokątny, smuklejszy otwór z prostym zamknięciem w elewacji pn. zakrystii, drzwi współczesne jednoskrzydłowe, ramowo-płycinowe.

Otworki drzwiowe wewnętrzne. Zakrystia złożona z dwóch pomieszczeń połączonych niewielkim prostokątnym przejściem z jednoskrzydłowymi drzwiami ramowo-płycinowymi z lat 30-tych XX w.; przejście z zakrystii do prezbiterium pierwotnie w formie ostrołukowo zamkniętej arkady, wtórnie częściowo zamurowane – prostokątny typowy otwór w którym jednoskrzydłowe drzwi ramowo-płycinowe z przeszkleniami w górnych płycinach. Aneks pd.-wsch. otwarty do przestrzeni prezbiterium parą ostrołukowo zamkniętych arkad bez stolarki. Przestrzeń nawy połączona z kruchtą prostokątnym, zamkniętym odcinkowo otworem, w którym dwuskrzydłowe współczesne drzwi ramowo-

płycinowe z ozdobnymi okuciami zawiasowymi. Arkada tęczowa przysadzista, zamknięta łukiem ostrym.

RZUT. Kościół orientowany, o osi pn.–pd. odchylonej nieco ku wsch. Trzyosiowa prostokątna nawa łączy się od wsch. z węższym kwadratowym prezbiterium, zamkniętym trójbocznie. Do ściany pn. prezbiterium przylega dwuprzęsłowa prostokątna zakrystia, do pd. – wąski aneks, połączony z prezbiterium parą arkadowych przejść. Oś podłużną budowli akcentuje zach. środkowa masywna kwadratowa wieża. Narożniki wieży i nawy od zach. oraz apsydy prezbiterium wsparte masywnymi ukośnymi skarpami. Nieregularności w rzucie kościoła (skrzywienie osi podłużnej prezbiterium ku pn.), są wynikiem kilku etapów budowlanych i wykorzystania w budowie murów starszej budowli.

BRYŁA. Trzyosiowy korpus nawowy połączony od wsch. z tej samej wysokości, nieco niższym prezbiterium, zamkniętym trójbocznie. Obie części kościoła nakryte własnymi dachami dwupołaciowymi, z dachem prezbiterium przechodzącym nad apsydą w wielopołaciowy. Ściany pn. i pd. prezbiterium rozcłonkowane niższymi przybudówkami: pn. zakrystią, nakrytą wysokim dachem pulpitowym i wąskim aneksem pd., nad którym daszek pulpitowy, o małym kacie nachylenia połąci. Bryła kościoła akcentowana zach. środkową masywną 5-kondygnacyjną wieżą, którą wieńczy neobarokowy hełm z ośmioboczną smukłą latarnią, nad którą ostrosłupowy dach z iglica kulą i chorągiewką wiatrową z krzyżem. Budynek kościoła oparty zróżnicowanymi przyporami. Narożniki zach. nawy wzmocnione 2-uskokowymi przyporami ukośnymi, sięgającymi nieco powyżej połowy wysokości ściany, przypora pd. rozbudowana o niskie przypory w elewacji pd. i zach.; podobne, nieco wyższe przypory na narożnikach wieży oraz w narożnikach apsydy prezbiterialnej.

Elewacja zach. – fasada – 3-częściowa; kompozycja symetryczna i dośrodkowa; część środkową stanowi mocno wyładowana wieża, z osiowym wejściem głównym; na narożnikach wieży dwuuskokowe wydane przypory, sięgające trzeciej kondygnacji wieży, przesłaniające prawie całkowicie boczne, cofnięte fragmenty elewacji korpusu; ściany wieży w trzech dolnych kondygnacjach gładkie, w elewacji frontowej rozcłonkowane tylko zamkniętymi pełnołukowo, niewielkimi otworami okiennymi; die górne kondygnacje wieży oddzielone ceglany gzymsem, wtórnie nadbudowane, z narożnikami akcentowanymi doryckimi pilastrami w wielkim porządku z boniowanymi trzonami; pilastry zwieńczone pełnym belkowaniem z pasem fryzu dekorowanym

żłobkowaniem; boczne części elewacji ślepe, pozbawione elementów artykulacji ściany, poza narożnymi ukośnymi 2-uskokowymi przyporami.

Elewacja pn. – elewacja nawy 3-osiowa, z regularnym rytmem ujednoliconych otworów okiennych zamkniętych ostrołukowo, w tynkowych obramieniach opaskowych, z ceglanymi podokiennikami; poniżej połowy wysokości ściany odsadzka muru; na narożniku zach. 2-uskokowa ukośna skarpa; całość zwieńczona profilowanym gzymsem, poprzedzonym gładkim pasem podtynkowym; elewacja prezbiterium, z gzymsem wieńczącym stanowiącym kontynuację gzymsu nawy, poprzedzona niższą 2-osiową zakrystią z własnym otworem wejściowym od strony zach. i własnym profilowanym gzymsem wieńczącym; elewacja pn. wieży w dolnych kondygnacjach ślepa, z narożną uskokową przyporą ukośną; w nadbudowanej, oddzielonej ceglanym gzymsem części jednoosiowej, z otworami okiennymi i podziałami pilastrowymi analogicznymi, jak w elewacji frontowej.

Elewacja wsch. – stanowi ją trójboczna apsyda prezbiterium, artykułowana w narożnikach uskokowymi skarpami, przepruta ujednoliconymi oknami ostrołuczными na ceglanych podokiennikach, w ujęciu opaskowych tynkowych obramień; od pn. towarzyszy jej elewacja zakrystii z półkoliście zamkniętym małym wejściem strychowym w wieńczącym ją półszczycie; ślepa i gładka elewacja aneksu pd. zasłonięta przyporą;

Elewacja pd. – w elewacji nawy 3-osiowa, ze środkowym wejściem, nad którym skrócony otwór okienny; otwory ujednolicone, w regularnym rytmie, w opaskowych obramieniach, z ceglanymi podokiennikami; na zach. narożniku niska rozbudowana uskokowa przypora; elewacja prezbiterium widoczna w górnym fragmencie ślepej ściany, w przyziemiu przesłonięta 3-osiowym aneksem z ujednoliconymi otworami okiennymi, z których środkowy znacznie skrócony, zachowany w górnej części ostrołukowego zamknięcia; elewacje nawy i prezbiterium zwieńczone wspólnym profilowanym gzymsem, poprzedzonym gładkim pasem podgzymsovym; aneks z własnym profilowanym gzymsem; elewacja wieży cofnięta, jednoosiowa, analogiczna jak elewacja przeciwległa, z dodatkowym otworem okiennym w 3-ciej kondygnacji.

WNĘTRZE. Kościół jednonawowy, z trzyprzęsłową nawą nakrytą sklepieniem sieciowym wspartym parami wewnętrznych przypór o ściętych narożach. Wysokie ostrołukowe okna nawy umieszczone we wnękach z jednym uskokiem, na ścianie pn. nawy odsadzka poniżej połowy jej wysokości. W zach. część nawy wbudowana dwukondygnacyjna drewniana empora muzyczna; podobne emporie boczne zostały rozebrane w czasach powojennych. Przysadzista ostrołukowa arkada tęczowa otwiera przejście do sklepionego sieciowo prezbiterium zamkniętego trójbocznie. Prezbiterium od pn. połączone z dwuwnętrzną sklepioną zakrystią, od pd. – z wydłużonym aneksem, otwierającym się do prezbiterium parą ostrołukowych arkad. W pn. ścianie

prezbiterium, ponad drzwiami zakrystii para ostrołukowych blend, pozostałości dawnej łoży kolatorskiej (?). Na osi środkowej elewacji zach. wieża z kruchtą w przyziemiu. Wnętrze nawy dostępne również bezpośrednio przez osiowy otwór boczny wejścia pd.

WYPOSAŻENIE. We wnętrzu zachowane nieliczne elementy wyposażenia z 2 połowy XIX i pocz. XX w. – kamienna neogotycka chrzcielnica z drewnianą pokrywą, eklektyczna ambona (pocz. XX w.), obraz MB Ostrobramskiej, dwukondygnacyjna empora muzyczna, prospekt organowy autorstwa A. Schauko z Poczdamu (1905 r), zespół gipsowych figur (Serce Jezusa, Immaculata, św. Antoni Padewski, Św. Józef z Dzieciątkiem), 3 dzwony (1845, 1883 r) i zegar wieżowy (kon. XIX w.) oraz manierystyczne epitafium dzieci z rodu v. Hochendorffów ze Staropola z przedstawieniem Ukrzyżowanego (1 poł. XVII w.) i regencyjny ołtarz główny z lat 30-tych XVIII w. z współczesnym obrazem św. Anny (Fr. Pachulski, 1963 r), przeniesiony w 1845 r z rozebranego kościoła protestanckiego.

INSTALACJE: elektryczna, nagłośnieniowa, odgromowa; ogrzewanie nadmuchowe – piec na ropę i trzy elektryczne dmuchawy.

SPIS FOTOGRAFII:

1. Widok kościoła od pd.–zach.
2. Zach. fragment elewacji pd.
3. Wsch. fragment elewacji pd.
4. Elewacja wsch.
5. Zakrystia od pd.-wsch. z fragmentem apsydy prezbiterium.
6. Wsch. fragment elewacji pn.
7. Widok kościoła od pn.–zach.
8. Elewacja zach. – część dolna.
9. Wieża – widok od pn.-zach.
10. Hełm wieży.
11. Okno nawy.
12. Wnętrze – widok ku prezbiterium.
13. Wnętrze – widok ku emporze muzycznej.
14. Ściana pn. nawy.
15. Ściana pn. prezbiterium.
16. Arkadowe przejścia do aneksu pd.-wsch.
17. Sklepienie prezbiterium.
18. Sklepienie nawy.
19. Sklepienie zakrystii.
20. Przejście między nawą i kruchtą.
21. Okno zakrystii.
22. Schody na emporę muzyczną.
23. Fragment wnętrza wieży.
24. Fragment więzby dachowej.

1. Miejscowość

SZCZANIEC

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY ŚW. ANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

2.

3.

4.

5.

6.

7.

1. Miejscowość

SZCZANIEC

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY ŚW. ANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

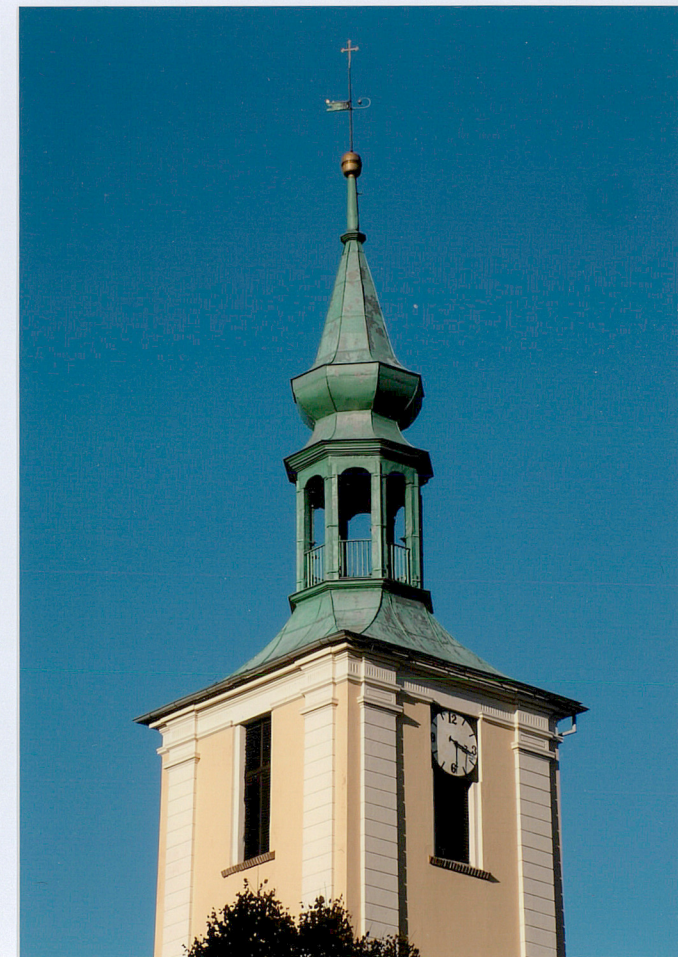
8.

9.

10.

11.

12.

13.

14.

1. Miejscowość

SZCZANIEC

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY ŚW. ANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

1. Miejscowość

SZCZANIEC

2. Obiekt (nazwa jak na karcie)

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY ŚW. ANNY

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

zdjęcia;

22.

23.

24.

Wkładkę założył: PDZ ALMA Jacek Sawiński

Miejsce przechowywania negatywów i rysunków: archiwum autora